

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Duplici conclusione proposita difficultas resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Inde sequitur, superfluum esse susceptionem sacramentorum, quia facilius recipiuntur in re, quam habeatur votum ipsorum, absolute loquendo; tale enim votum importat necessarium contritionem. Adde quod, per realem susceptionem gratia sacramentalis datur ex opere operato, ac verò extra sacramentum, ex opere operantis.

Quærit D. Thomas articulo ultimo hujus questionis, utrum sacramenta veteris legis gratiam causarent? Sed de hoc commodius dicemus Tractatu sequenti, ubi agemus de circumcisione, & an illa gratiam causaverit, declarabimus. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem inutiliter repetamus.

DISPUTATIO IV.

De charactere Sacramentali.

Ad quæst. 63. D. Thomæ.

Quia sunt aliqua sacramenta in lege nova, quæ præter effectum communem omnibus, videlicet gratiam, habent causare characterem, postquam S. Doctor de gratia sacramentali differuit, agit de charactere sacramentali, utpote secundario, & minus principali sacramentorum novæ legis effectus. Circa illum verò celebres occurrunt difficultates & controversiæ, articulis sequentibus resolvendæ.

ARTICULVS I.

An & quæ sacramenta novæ legis imprimant characterem?

Character est nomen græcum, idem significans ac signum quo solet res aliqua signari vel ut agnoscat, & ab aliis distinguatur, sicut signari solet servus, aut ovis; vel ut usui publico deputetur, sicut signatur pecunia sigillo regio; vel ut ad aliquod officium destinetur, sicut olim qui militiæ nomen dabant, notâ aliqua insigniebantur, quæ character militaris ticebatur. Unde character propriè supponit pro resensibili, à Theologis tamen transfertur ad significandum signaculum quoddam, quo Christiani in susceptione quorundam sacramentorum, cultui divino deputantur. Quærimus ergo, an, & quæ sacramenta novæ legis, tale signaculum seu characterem imprimant; in sacramentis enim veteris legis, non fuisse aliquem specialem characterem impressum, docent communiter Theologi cum D. Thomâ articulo 1. ad 3. ubi sic ait: Sacramenta veteris legis non habebant in se spirituales virtutes, ad aliquem spirituales effectum operantes; & ideo in illis sacramentis non reperiebantur aliqui spirituales characteres, sed sufficiebat ibi corporalis circumcisio quam Apostolus signaculum nominat Rom. an. 4. Unde Chrysostomus homil. 2. in Epist. ad Ephes. loquens de judæis: Ob signati sunt (inquit) Israelitæ, sed circumcisio, quemadmodum pecudes. His verbis significans signaculum quo judæi à Gentilibus secernebantur, fuisse tantum, sicut in pecudibus, corporale, non verò spirituale, sicut in Christianis.

A

§. 1.

Duplici conclusione proposita diffinitur & resolvitur.

Dico primò, aliqua sacramenta novæ legis imprimere characterem.

Conclusio est certa de fide, definita in cap. Maiores, de Baptismo, & in Concilio Florentino in Decreto unionis, & in Tridentino sess. 7. can. 9 ubi sic dicitur: Si quis dixerit in tribus sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione & Ordine, non primi characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale & indelibile, unde ea iterum non possunt, anathema sit.

Quamvis autem existentia characteris contra Hæreticos eam negantes non possit evidenter probari ex Scriptura, necladduci expellum aliquid illius testimonium; probabiliter tamen suaderi potest ex illo Apostoli, 2 ad Corinth. 1. Qui unxit nos Deus est, & qui significavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris: nec enim tunc illi effectus, quos ibi enumerat Apostolus, mirum signatio, unctio, & pignus, non incongruè ad gratiam sanctificantem referri possunt, nam illa unguimur, & in filios Dei signamur, quæ pignus est atque arrha gloriæ futuræ; placet tamen ex SS. Patribus, signationem illam quæ fit in Baptismo, de quo ibi loquitur Apostolus, distinguunt à gratia; dicunt enim characterem illum impressum per Baptismum, reperiri in eis qui carent gratia sanctificante, & qui posuerunt obicem suæ justificationi, per peccatum infidelitatis. Ita Augustinus lib. 6 de Baptismo contra Donatistas cap. 1. ubi ait: Auctoritate Ecclesiæ in Conciliis generalibus constare, ovem quæ sita trahit, & dominicum characterem à salubris depravatione acceperat in Baptismo, venientem ad Christianam vitam salutem, ab errore corrigi, & dominicum characterem in eo agnoscere, nec imprimi. Et Tract. 1. in Ioh. dicit quod si Baptizatus charitatem non habuit, habet tamen characterem impressum, sed deservit regnum. Item vetustus Scriptor, Haymo nomine, dicit eundem locum Apostoli, Deum dando hoc signum seu signaculum, facere nos genus electum, & iam tunc cum boni non sumus: quod tamen falsum esset, si illa ob signatio de qua loquitur Paulus loco citato, esset effectus gratiæ, sumus enim boni per gratiam.

Favent etiam alii SS. Patres: Cyrillus enim Ierosolymitanus præfat. in Catecheses vocat Baptismum, signaculum sanctum & indelibile, quod non potest intelligi de gratia, utpote delibatum per peccatum. Epiphanius lib. 1. Tomi præfat. contra hæreses, hæresi 8 sic habet: Baptismus circumcidit nos à peccatis, & ob signat nos in nomine Domini. Quibus verbis, non solum characterem à gratia remissionis peccatorum distinguit, sed etiam analogia figuræ & veritatis, Circumcisionis & Baptismi, confirmat nostram doctrinam; in Circumcisione enim gratia infusa debatur, & nota quædam in parte corporis relinquebatur, ut igitur veritas ipsa respondeat figuræ, per Baptismum non solum gratiam dari oportet, sed etiam signum aliquod, quod cum non sit corporale, quia transacto Baptismo nihil corporale remanet, oportet quod sit spirituale.

Confirmatur ex aliis SS. Patribus, quæ præfat. characterem sacramentalem agnoscunt. In primis enim Dionysius Ecclesiasticæ hierarchiæ cap. 1. cum

cum dixisset quod Deus in quodam signo sui tradidit participationem accedenti ad Baptismum, subiunxit: *Perficiens ipsum divinum (intellege per gratiam) & communicatorem divinum, per characterem.* Quibus verbis ita expresse characterem sacramentalem videtur agnoscere, ut S. Thomas in 4. dist. 4. quest. 1. art. 1. dicat quod a. 3. Dionysio prima traditio characteris nobis advenit. Illum etiam aperè admittit Cyrillus Alexandrinus in Concilio Ephesino columnâ 1. ubi loquens de eo quod nobis datur in Baptismo, licet ait: *Per eum divinus nobis character imprimitur.* Augustinus etiam illum non obscure expresse, variis in locis, Epistolâ enim 44. ad Donatum: *Vos omnes (inquit) Christi estis, quia characterem dominicum portatis, quem accepistis in sacramento.* Et libro 2. contra Parmenianum. *Si militia characterem in corpore suo, non militans pavidus exhorruerit, & ad elementam imperatoris confugerit, ac prece suscipiat, & imperatâ jam veniat, militare coepit, nunquid homine liberato, atque correcto, character ille repetitur, ac non potius agnitus approbatur? An forte minus haberent sacramenta Christiana, quam corporalis hæc nota?*

Denique quanti fecerint SS. Patres characterem sacramentalem, colligi potest ex S. Basilio Oratione 13. in qua Catechumenos ut Baptismum recipiant, his verbis hortatur: *Tesseram dices sub te militantis dant, ut amici facilius se invicem noscentes exhortentur, & si cum hostibus commiscantur, facilius discerni ac separari possint.* Quod si forte commilitonum separatio fiat, nemo te quaram, nostram an adversary, partium sis, noverit, nisi mystici signis familiaritatem pre te seras; nisi signatum sit super te lumen vultus Domini, nisi characterem in te agnoscat Angelus, quomodo pro te pugnavit, aut ab inimico vindicabit? Quomodo, inquam, dices Dei sum, signa non ostendens? An ignoras, quem admodum signatis domos in Ægypto exterminator præterit, in non signatis verò primogenita peremit? Theaurus non obsignatus, furibus facile parebit. Ovis tamen absque nota, insidius protinus est obnoxia.

Ex quibus patet Innocentium III. non fuisse primum characteris sacramentalis autorem, ut ait Kemnitius, cum Patres citati, multis sæculis ante ipsum vixerint, & cum tempore Magistris sententiarum, qui quinquaginta fere annis Pontificem illum præcessit, doctrina de characterem esset in scholis recepta, ut ipse Magister testatur in 4. sent. dist. 28. Interâ K. ipseque Innocentius in capite Majores, de characterem, tanquam de re notissima, & certissima, & apud Doctores indubitata, loquatur: unde S. Thomas supra citatus, primam characteris traditionem, per Dionysium advenisse affirmat, qui eam accepit ab Apostolis, à Spiritu sancto, & à Christo immediate edoctis.

Licet autem ratio à priori impressionis characteris in aliquibus sacramentis, sit sola Christi voluntas, congruentia tamen non desunt, potius ex analogia ad res humanas illa quam D. Thomas hic art. 1. adducit, optima est: Sacramenta enim non solum ordinantur ad remedium peccati, sed etiam ad perficiendum hominem in his quæ pertinent ad cultum Dei: quando autem aliquis deputatur ad aliquid determinatum, solet ad id consignari, & per aliquid sibi impressum aut additum deputari: unde sicut milites qui ad scribentur militia, solebant olim quibusdam characteribus corporalibus insigniri, quia ad aliquid corporale deputa-

bantur: ita congruum est, Christianos, qui per sacramenta ad aliquid spirituale deputantur, spirituali aliquo characterem consignari & consecrari.

Addo quod, Baptismus, etiam cum fictione susceptus, non debet etiam in hæreticorum doctrina iterari: Ergo habuit aliquem effectum; si enim nullum habuit, nulla apparet ratio quare non debeat iterari: Sed ille effectus non potest esse gratia, si fides iustificans, hæc enim indignè suscipienti sacramentum, etiam in eorum doctrina, non confertur: Ergo debet esse character.

Respondent hæretici, Baptismum, ob quadruplicem alium effectum quem habet, iterari non posse. Primum, quia significat Christi mortem: Christus autem semel tantum mortuus est. Secundum, quia est sacramentum fidei: fides autem est una. Tertium, quia Deus in illo sacramento, quasi in init fedus nobiscum: divina autem pacta & federa sunt perpetua. Quartum, quia Baptismus est regeneratio spiritualis; nemo autem generatur plusquam semel.

Sed contra primum est, quod Eucharistia significat etiam Christi mortem, juxta illud 1. ad Corinth. 11. *Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, mortem Domini annuntiabitis, & tamen non semel tantum, etiam apud hæreticos, sumitur Eucharistia.*

Contra secundum: Fidei unitas non impedit quin possimus sæpius fidem nostram protestari, imò redeuntes ad Ecclesiam jubentur Catholica fidei professionem iterum edere. Adde quod, sicut ad Ephesios 4. dicitur *una fides, unum Baptisma*: ita etiam Eucharistia vocatur *unus panis*.

Contra tertium est, quod divinum pactum est etiam in aliis sacramentis, nimirum tribuendi jus ad vitam æternam, & tamen iterantur. Deinde, pactum Dei non est perpetuum simpliciter, sed solum si homo servet conditiones pacto appositæ: fieri autem potest, ut non servet id quod promiserat in Baptismo, & consequenter quod pactum non impediatur Baptismus iterari: Ergo &c.

Contra quartum est, quemadmodum licet anima non sæpius producat in esse natura, potest tamen sæpius produci in esse gratia, quoties nimirum mundatur à peccato mortali: ita licet homo non possit sæpius generari substantialiter quoad entitatem suam, bene tamen spiritualiter quoad gratiam. Deinde recipiens Baptismum cum intentione non recedendi à peccatis, & tamen sacramentum ipsum recipiendi, non regeneratur spiritualiter, quandoquidem non iustificatur, ob appositionem obicis divina gratia, & tamen non potest denuo baptizari: Ergo &c.

Dico secundo: per tria sacramenta imprimi characterem, nimirum, per Baptismum, Confirmationem, & Ordinem: non verò per alia quatuor, nempe Eucharistiam, Penitentiam, Extremam Unctionem, & Matrimonium.

Utraque pars est de fide, definita in Florentino in Decreto unionis, ubi de sacramentis novæ legis sic dicitur: *Inter hæc sacramenta, tria sunt Baptismus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, id est spirituale quoddam signum, imprimunt, indelebile in anima, unde in eadem persona non reiterantur: reliqua verò characterem non imprimunt, & reiterationem admittunt.* Similia habet Tridentinum sess. 7. can. 9.

11 Probatur prima pars ratione D. Thomae hic art. 6. Character est quaedam spiritualis potestas, quā homo deputatur ad agendum aliquid, vel ad recipiendum ea quae pertinent ad cultum sacerdotii Christi: Sed per sacramentum Confirmationis & Ordinis homo deputatur ad agendum aliquid pertinens ad cultum sacerdotii Christi, nimirum ad propugnandam eius fidem, vel ad sacramenta alii tradenda: per sacramentum verò Baptismi accipit potestatem recipiendi alia sacramenta, quare Baptismus omnium sacramentorum jama dicitur: Ergo per haec tria sacramenta character imprimitur. Unde idem S. Doctor in 4. dist. 7. quaest. 2. art. 1. quaest. 1. ad 2. ait, *In distinctione filiorum Israel ab Aegyptiis, significabatur character Baptismalis: in distinctione timidorum a fortibus in bellis, character Confirmationis: in distinctione Levitarum a fratribus suis, character Ordinis.*

12 Secunda pars quae asserit per alia quatuor sacramenta Characterem non imprimi, probatur primò ratione quam tradit idem Doctor Angelicus eodem art. 6. citato, in argumento *sed contra*, & indicat Florentinum verbis supra relatis: Sacramenta in quibus imprimitur character, non reiterantur, eo quod character indelebilis sit: Sed alia quatuor sacramenta iterantur: Ergo characterem non imprimunt.

13 Probatur secundo aliā ratione, quam habet idem S. Doctor in corpore ejusdem articuli. Ea solum sacramenta characterem imprimunt, quibus homines specialiter cultui divino deputantur: Atqui tribus tantum praedictis sacramentis deputantur cultui divino: Ergo solum tria illa sacramenta characterem imprimunt. Major patet ex dictis conclusionibus praecedenti, Minor probatur. Quamvis omnia sacramenta sint aliqua caeremonia religiosa, & cultus divini, tamen per se omnia ordinantur in bonum suscipientis, & in remedium peccati: tria verò solum secundario tribuunt hominibus quandam spirituales potestatem exercendi cultum divinum, vel per modum agentis, vel per modum patientis, ut Baptismus dat potestatem suscipiendi alia sacramenta, Confirmatio dat vim pugnandi pro Christo, & profitendi fidem coram tyrannis: Ordo dat potestatem offerendi sacrificium, vel in ordine ad illud ministrandi: Penitentia verò habet solum restituere peccatorem in pristinum statum, quo religiose modo ordinario colit Deum; Extrema Unctio, cum detur solum migrantibus ex hoc saeculo, non ordinatur ad specialem illum cultum, sed removel reliquias peccatorum; Matrimonium etiam, ut constat, non tribuit spirituales illam potestatem; denique Eucharistia, licet sit essentialiter cultus divinus, per modum actionis, ut loquitur S. Thomas, tamen, cum sit consummatio totius cultus divini, & finis omnium sacramentorum, non ordinatur ad specialem cultum, nec tribuit spirituales potestatem exercendi cultum divinum, quin potius omnis potestas ad illum ordinatur.

14 Confirmatur ex pulchra analogia characteris divini cum humano. Illi solum apud homines solent ab Imperatoribus characterem insigniri, qui suscipiunt potestatem exercendi aliquod officium publicum erga Regem: unde non omnes qui in mensa Regis comedunt, nec qui reconciliantur Regi, nec qui homines in regno multiplicant, characterem suscipiunt, sed qui

A admittuntur ad familiam Regis, qui militiam ejus exercitum, & quibus committitur aliquod officium speciale. Pariter ergo imprimitur character divinus per Baptismum, qui est introitus in familiam Christi per Confirmationem, qui Christiani sunt milites ejus; & per Ordinem, quo suscipitur officium ministrandi sacra, unde verò per alia sacramenta.

S. II.

Solvuntur objectiones Hæreticarum.

O Bjiunt primò Hæretici contra praecedentes conclusiones, nomen characteris sacramentalis nusquam haberi in Scriptura, unde de quo ipsum admittendum non esse.

E Secundo sic arguunt: Augustinus in libro de gestis dicit, quod character exterior agnoscitur, agnitus approbatur: Atqui character spiritus non agnoscitur exterior, sed solum sacramentum sensibile: Ergo per characterem Augustinus intelligit ipsum sacramentum.

Tertiò, idem S. Doctor ibidem ait, quod si baptizaretur in nomine Donati, reciperet characterem Donati: At nullus esse potest character Donati animae impressus: Ergo S. Augustinus nullum agnovit characterem spirituales animae impressum per receptionem sacramenti.

Quartò, idem Augustinus ibidem asserit characterem esse invocationem Trinitatis: Ergo non est aliquod signaculum animae inherens, sed ipsi per sacramenta impressum.

C Quintò, Sacramenta vetera non causabant characterem: Ergo nec nova.

Denique, Videmus hodie homines ad militiam corporalem, absque eo quod notentur assigillentur in corpore, notis seu characteribus corporalibus, sed sufficere quod verbore benedice admittantur ad militandum, vel in aliquo libro eorum nomina scribantur: Ergo ut sentitur proportio inter militiam spirituales & corporalem, sufficit in Christianis extrinseca designatio a sacramento praeterito, vel relationis, sicut in militia corporali; subindeque character spiritualis, animae per sacramentum Baptismi vel Confirmationis impressus, superfluus & fictitius videtur.

D Ad primum respondeo, concessio Antecedente, negando Consequentiam: Nomina enim hypostasis & personarum, expressè in sacris litteris non habentur, ut tradit Hieronymus in Epistola ad Damasum, & tamen hæretici iniquitatis nomina illa non rejiciunt. Item Patres ingenitum esse, Scriptura similiter non tradit, teste Augustino, & tamen hoc hæretici impuginare non audent. Licet ergo similiter nomen characteris sacramentalis nusquam legatur in Scripturis, id tamen non est sufficiens argumentum ad ipsum negandum; praesertim cum apud Dionysium, Cyrillum, Augustinum, & alios SS. Patres supra citatos reperatur.

E Ad secundum respondeo Augustinum solum velle characterem cognosci exteriori ex sua causa, hoc enim ipso quod externo sensu cognoscimus aliquem esse baptizatum, cum Baptismus sit causa characteris, cognoscimus etiam quodammodo exteriori characterem, quia cognoscimus ejus causam.

Ad tertium dico quod quando Augustinus ait, eum qui baptizaretur in nomine Donati, recipitur characterem Donati, arguitur ad hominem, & vult inde probare, quod si Donatus non habet potestatem imprimendi characterem